

OILADAGI NIZOLARNI HAL ETISHNING SAMARALI USULLARI

Qodirova Nafisa Bo'riqulovna

Termiz davlat pedagogika instituti Pedagogika va Psixologiya

yo'nalishi talabasi

+998991207367qodirovanafisa80@gmail.com

Annotatsiya: Maqolada oiladagi nizolarni hal etishning samarali usullari haqida so'z yuritilib, Oiladagi nizolarni hal etishning ko'pgina samarasiz usullari mavjud, ulardan foydalanish nafaqat sizning qimmatbaho vaqtni olib tashlashi mumkin, balki oiladagi mojaroni yanada kuchaytirishi mumkin. Bu holatda bajarilishi mumkin bo'lgan barcha narsalar oiladagi nizolarning oldini olishdir.

Kalit so'zlar: Oiladagi nizolar, intilish, turmush o'rtoq, murosaga kelish, g'alaba qozonish, yutqazish, ittifoq, teng sherik, o'zaro munosabatlar, xohish-istaklar, nikoh ittifoqi.

Аннотация: В статье рассказывается об эффективных методах решения семейных конфликтов, существует множество неэффективных методов решения семейных конфликтов, их использование может не только отнять у вас драгоценное время, но и усилить конфликтность в семье. Все, что можно сделать в этом случае, не допускать конфликтов в семье.

Ключевые слова: Семейный конфликт, желание, супруг, компромисс, выигрыш, проигрыш, союз, равноправный партнер, взаимоотношения, желание, брачный союз.

Oila insonlarni birlashtirib turuvchi eng kichik ijtimoiy birlik bo'lib, uning tinchligi, ravnaqi va barqarorligi jamiyat tinchligi va barqarorligi hisoblanadi. J.Santayana oilaga ta'rif bera turib, "Oila tabiatning shoh asarlaridan biridir", deydi. Oiladagi nizolar – bu juftlarnipsixologga davolanishning eng keng tarqalgan sababi. Oiladagi nizolarni hal qilish usullari asosan jamiyatning muayyan hujayrasi doirasida qanday janjal yuzaga kelganiga bog'liq. Ota-ona munosabatlari va nikoh tushunchalari bolalarda bo'lgan oiladagi nizolar juda salbiy ta'sir ko'rsatadi. Ikki kishining fikrlari yoki istaklari bilan to'qnashganda, natijada ular umumiy yo'nalishni topishni Istashganida, oiladagi nizolarni tabiiy jarayon deb biladi. Hatto janjallar janjal paytida janjallashishlariga qaramay, janjallar er-xotinning birligini anglatadi, deyish mumkin.Oiladagi nizolarni hal etishning ko'pgina samarasiz usullari mavjud, ulardan foydalanish nafaqat sizning qimmatbaho vaqtni olib tashlashi mumkin, balki oiladagi mojaroni yanada kuchaytirishi mumkin. Oilangizdagi ziddiyatlarni bartaraf etish uchun oilaviy psixologlardan yordam so'rang va oilangizga qo'shnilar, tanishlar yoki otaonalarning maslahatini tekshirmang. Oilada hech qanday qarama-qarshiliklar mavjud emas, chunki oila

munosabatlarining o'ziga xos jihati shundaki, qarama-qarshi jinsdagi odamlar butunlay boshqacha hayotiy hikoyalar va turli xil tarbiya bilan uylanadi va ayni paytda ular bir-birlari bilan bir-birining tagida bo'lishlari kerak. Bu holatda bajarilishi mumkin bo'lgan barcha narsalar oiladagi nizolarning oldini olishdir.

Oiladagi nizolarni hal qilish uchun siz tushunishga intilishingiz kerak. Agar ikkala turmush o'rtog'i bir-birlarini eshitishga harakat qilsalar, unda murosaga kelish mumkin. Bu erda g'alaba qozonishning hojati yo'q, chunki g'alaba yutqazishni taxmin qiladi. Ittifoq – bu qul va xo'jayin emas, ikki teng sherikning birlashmasi. Ikki turmush o'rtoq o'zaro munosabatlarda qulay bo'lishi kerak, natijada kimdirning xohish-istaklari amalga oshmagani sababli nikoh ittifoqi buzilmaydi. Oilaviy nizolarni hal qilishda muammolardan qochmaslik, balki ularni hal qilish kerak. Muammoni hal qilish, g'alaba qozonish yoki himoya qilmaslik maqsadida konstruktiv va xotirjamlik bilan olib boring. Uchinchi tomonlarni nizoga jalb qilish maqsadga muvofiq emas, chunki ular mojaroning yanada kuchayishi uchun katalizatorga aylanishi mumkin. Ajrashish bu nizoni yechimi bo'lib qolmasligi kerak.

Shunday ekan, oilaviy hayotda ro'y berishi mumkin bo'lgan nizolarga birdek salbiy jihatdan qarayverish ham, yoki ularni birdek oqlash ham maqsadga muvofiq emas. Yangi oila qurmoqchi bo'lgan yosh qizlarimiz oilaviy hayotda ro'y beradigan biriktiruvchi nizolarga tayyor bo'lishlari, ularni biriktiruvchanlik, er-xotinni birbirlariga moslashuviga, ularning o'zaro munosabatlarining rivojlanishini ta'minlovchi, ularning har ikkalovining ham ya'ni "biz" ning manfaatiga qaratilgan nizoning biriktiruvchanlik imkoniyatidan samarali foydalanishga, ularni salbiy oqibatlariga olib keluvchi nizolarga aylantirib yubormaslikka o'rganishlari lozim.

Bundan tashqari o'zbek oilalariga xos bo'lgan oilaviy qadriyatlarga hurmat ko'rsatib ulardan oilaviy munosabatlarni mustahkamlash uchun foydalanish maqsadga muvofiqdir. Oila uchun hayotdagi asosiy qadriyatlar barcha oila a'zolarining hamjihatligini, ishonchini va sevgisini mustahkamlaydigan muayyan axloqiy tamoyillarga rioya qilishga intilishdir. Oila a'zolaridagi sevgi bu oilaning muhim qadriyatidir va agar siz ushbu tuyg'uni saqlab qolishni istasangiz, oilangizga ularni sevishingizni eslatib turing. Sevgi haqida gapirish faqat so'zlar emas, balki sizning depressiv tuyg'ularingizni yostiq ostida kichik kutilmagan hodisalar, choy ichish va sovuq qish oqshomida suratga tushish, sham yorug'ida kechki ovqat, oilada sayr qilish.

Oiladagi barcha odamlar o'rtasidagi munosabatlar insoniy munosabatlar eng chuqur va eng bardoshli hisoblanadi. Ular munosabatlarning to'rtta asosiy turini o'z ichiga oladi: psixofiziologik, psixologik, ijtimoiy va madaniy. Psixofiziologik bu biologik qarindoshlik va jinsiy aloqa munosabatlari. Psixologik narsalarga ochiqlik, ishonch, bir-biriga g'amxo'rlik, o'zaro ma'naviy va hissiy yordam kiradi.

Ijtimoiy munosabatlar oiladagi rollarni taqsimlash, moddiy qaramlikni, shuningdek, maqom munosabatlarini: hokimiyat, rahbarlik, bo'ysunish va boshqalarni o'z ichiga oladi. Madaniy munosabatlar bu oila ichidagi aloqalar va munosabatlarning o'ziga xos turi bo'lib, u erda shakllangan an'analar, urf-odatlar bilan bog'liq. Bu oila paydo bo'lgan vama'ujud bo'lgan o'ziga xos madaniyat. Ushbu murakkab munosabatlar tizimi bolalarning oilaviy tarbiyasiga ta'sir qiladi. Har bir turdagi munosabatlar doirasida ham kelishuv, ham kelishmovchilik bo'lishi mumkin, bu esa ta'limga ijobiy yoki salbiy ta'sir qiladi.

Farzand va ota-ona mojarolari hozirgi zamonda eng keng tarqalgan mojarolar toifalaridan biridir. Ushbu turdagi nizolar hatto farovon oilalarda ham mavjud bo'lib, bolalar va ota-onalar o'rtasidagi munosabatlardagi ziddiyatdir.

Ota-onalar har bir yosh davrida bolalar muayyan nizolarga moyilligini bilishlari kerak. Avvalo, bu to'liq bo'lmagan oilada yoki ota-onalar o'rtasidagi normal munosabatlarda tarbiyalangan bolalarga tegishli. Barcha oila a'zolarining manfaatlarini e'tiborsiz qoldiradigan otaning despotizmi, ota-onalarning bir-biriga ma'naviy iliqligi yoki dushmanligi bolalarda nevrozlarning rivojlanishi uchun qulay shart-sharoitlarni yaratadi. Agar ota-onalar bolalarning o'ziga xos xarakterini kam baholash, konflikt nafaqat kuchayibgina qolmay, balki patokarakterologik reaksiyalarning, nevrozlarning rivojlanishiga, urg'ulangan belgilar asosida psixopatik rivojlanishning shakllanishiga olib kelishi mumkin.

Ota-onalar va bolalar o'rtasidagi nizolar o'zaro noto'g'ri sabablarga ko'ra ham bo'lishi mumkin. Ota-onalarning pedagogik qobiliyatsizligi, shafqatsiz, vahshiyona ta'lim usullari yoki bolalarning haddan tashqari buzilishi bolalar va ota-onalar o'rtasidagi to'liq o'zaro begonalashuvga, dushmanlikka olib kelishi mumkin.

Ko'pincha bolalarning hayotiy intilishlari oilada nizolarni keltirib chiqarishi mumkin va ota-onalarning asosli qayg'usi bolalarning o'qishga zarar etkazadigan bir tomonlama sevimli mashg'ulotlariga, chekish, ichish va giyohvand moddalarga zararli moyillik paydo bo'lishiga olib keladi. Garchi ota-onalar to'g'ri bo'lsa-da, ularning farzandlari ham ota-onalari to'g'ri emasligiga amin emaslar, lekin ular qanday yashashni yaxshiroq bilishadi. Ota-onalar uchun bolalarning intilishlari sabablarini tushunish, ularning dalillari va dalillariga etarlicha hurmat ko'rsatish, o'z dalillarini ishonchli tarzda ochib berish muhimdir. Ota-onalar va bolalar o'rtasidagi nizolar ayniqsa keng tarqalgan. Yoshlik. Gap shundaki, ushbu "o'tish davrida" tanada sezilarli fiziologik va psixologik o'zgarishlar ro'y beradi. Bu yoshdagi eng keng tarqalgan psixologik xususiyatlar hissiy beqarorlik, qarama-qarshi xususiyatlar va intilishlarning kombinatsiyasi.

O'zaro munosabatlarni tenglik, mustaqillik va ishonch asosida emas, balki o'zaro bo'ysunish asosida qurish ziddiyatga aylanadi. Ota-onalar juda uzoq va

qaysarlik bilan o'smirni mustaqil qaror qabul qila olmaydigan va hatto kichik narsalarda ham ularga qaram bo'lgan mavjudot sifatida qabul qilishda davom etadilar. Bu to'xtashi bilan, mojaro fonga o'tadi, munosabatlar yanada yaqinroq va ishonchli bo'ladi.

Oiladagi nizolarni hal qilishning bir necha yo'li mavjud:

1. Mojaroning sabablarini tushunishga harakat qiling. Sizning sherigingizning noroziligiga nima sabab bo'lganini aniqlang va uning nuqtai nazarini tinglashga harakat qiling.

2. Zo'ravonlik ishlatmang. Jismoniy yoki psixologik zo'ravonlik vaziyatni yanada murakkablashtiradi va yanada ko'proq muammolarni keltirib chiqaradi. Mojaro paytlarida ham xotirjamlikni saqlashga harakat qiling.

3. O'zaro ayblovlardan saqlaning. O'zaro ayblovlar nafaqat norozilikni kuchaytiradi va yanada ko'proq g'azablantiradi.

4. Murosaga tayyor bo'ling. Hech qanday nizoni murosasiz hal qilib bo'lmaydi. Umumiy nuqtai nazarni topishga harakat qiling va murosali yechim toping.

5. Hazil tuyg'usidan foydalaning. Ba'zida hazildan foydalanish taranglikni engillashtiradi va kayfiyatingizni yaxshilaydi.

Masalan, Olga yangi ko'ylak uchun sarflagan mablag'i bo'yicha nizoni hal qilmoqchi bo'lgan er-xotin Aleksandr va Olga o'rtasidagi suhbatni tasavvur qiling:

- Aleksandr: Biz byudjetimizni tejashimiz kerak degan fikrga keldik deb o'yladim.

- Olga: Lekin bu mening shaxsiy pulim edi va men uni xohlagancha sarflashga haqqim bor.

- Aleksandr: Lekin bilasizki, bizning moliyaviy imkoniyatlarimiz cheklangan va biz bunday narsalarga pul sarflashga qodir emasmiz.

- Olga: Siz bizning byudjetimiz haqida qayg'urayotganingizni tushunaman. Lekin shunga o'xshash narsalarga endi ortiqcha pul sarflamaslikka harakat qilaman va pulimizga ehtiyot bo'laman.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Akramova F.A. Oilada ma'naviy muhitni shakllantirishda xotin-qizlarning roli. – T.: 2016.

2. Akramova F.A. Oilada sog'lom psixologik muhitni tarkib toptirishning ijtimoiy-psixologik asoslari. – T.: 2014.

3. Akramova F.A. Oilada muomalani tashkil etish psixologiyasi. – T.: 2006.

4. Yo'ldoshev M. Oiladagi ruhiy muhit va uning tarbiyaga ta'siri. – T. 2004.

5. Каршибаева Г.А. Характеристики мотивационных потребностей подростков с

6. Каршибаева Г. А., Юлдашева Г. Б. Конфликт как одно из значимых явлений

7. Эшмуродов, О. Э. (2021). Оиланинг маънавий-ахлоқий хусусиятлари ва оила мустаҳкамлигини таъминлаш имкониятлари. *Academic research in educational sciences*, 2(5), 1082-1085.

8. Elamanovich, O. E. (2022). OILAVIY MUNOSABATLARDAGI NIZOLARNING KELIB CHIQISH SABABLARI. *Archive of Conferences*, 1-7.

9. Eshmurodov, O. E. (2022). SOCIAL-PSYCHOLOGICAL FACTORS OF MAINTAINING FAMILY-MARRIAGE RELATIONS. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(12), 803-807.

10. Eshmurodov, O. (2024). МАКТАBLARDA PSIXOLOGIK XIZMATNI RIVOJLANTIRISH MASALALARI. *Журнал Педагогика и психологии в современном образовании*, 152-155.

11. Eshmurodov, O. (2024). ТАЪЛИМ ТАШКИЛОТЛАРИДА ПСИХОЛОГИК ХИЗМАТНИНГ ЙЎНАЛИШЛАРИ ВА ДОЛЗАРБЛИГИ. *Журнал Педагогика и психологии в современном образовании*, 148-151.

12. Eshmurodov, O., & Fazliddinova, U. (2024). КИЧИК МАКТАВ YOSHIDAGI O'QUVCHILARNI O'QISHGA O'RGATISHDA PSIXOLOGIK XIZMATNING O'RNI. *Журнал Педагогика и психологии в современном образовании*, 169-173.

13. Эшмуродов, О. (2023). Talabalar oila haqidagi tasavvurlarining oila mustahkamligiga ta'siri. *Современные тенденции психологической службы в системе образования: теория и практика*, 1(1), 71-74.

